Country /City SPAIN- A CORUÑA
University / School UNIVERSITY OF CORUNNA- TECHNICAL SCHOOL OF ARCHITECTURE- Landscape Degree
Academic year 2021-2022
Title of the project Fontelo, the forgotten mountain of Ferrol
Authors lAlvaro Alfaro Fernández

TECHNICAL DOSSIER

Title of the project Fontelo, the forgotten mountain of Ferrol

Authors Álvaro Alfaro Fernández

Title of the course Final Project Landscape Degree

Academic year 2021-2022

Teaching Staff Tutors Angeles Santos Vázquez- Horacio García García Coordinator Cristina García Fontán

Department / Section / Program of belonging Landscape Degree

University / School University of Corunna - School of Architecture ETSAC

Written statement, short description of the project in English, no more than 250 words

The custody of the territory and the generative transition of the Fontelo mountain.

It seemed that there was that question in the minds of people who started a project from an illusion and turned it into a reality. The procedural difficulty of the administrative processes of the marina, the current owner of the mountain, was postulated as a first problem that did not compare to the real background of the matter. A background of neighborhood connection with the mountain, with its land, of local sovereignty and public use. The only thing that was indispensable was to guarantee a planning and a transition that, rather than preserving, managed to discover and bring out the sensibility of the people with the mountains that surround us. The need to be inspired but not anchored in the past, articulates the landscape planning of the Fontelo through community management, thanks, for example, to a territory custody agreement. The custody of the territory is a current based on the conservation of the environment and the landscape through the collaboration between the entities of custody (Civil Associations) and the owners or users of the land. It started at the end of the 19th century in the USA, and quickly spread through Canada, Latin America and Europe. The first custody agreement in Spain was in 1975, at the Montejo da Vega Refuge for Birds of Prey in Segovia, promoted by the famous and influential environmentalist Félix Rodríguez de la Fuente. In this context, Monte Fontelo is seen as an ideal place to achieve a sustainable transition in landscape management, which could combine nature conservation with the activation of local economic communities.

12th International Biennal Landscape Barcelona

Barcelona **November 2023**

SCHOOL PRIZE

For further information

Máster d´Arquitectura del Paisatge - UPC

Contact via email at:
master.paisatge.comunicacio@gmail.com

biennal. paisatge@upc. edu

Máster d´Arquitectura del Paisatge - UPC

Sede ETSAB - Universitat Politècnica de Catalunya

Calle Jordi Girona, 15. Edifcio Omega 1-3
08034 Barcelona - Spain

COAC - Colegi oficial d´Arquitectes de Catalunya

Carrer Arcs, 1-3
08002 Barcelona - Spain

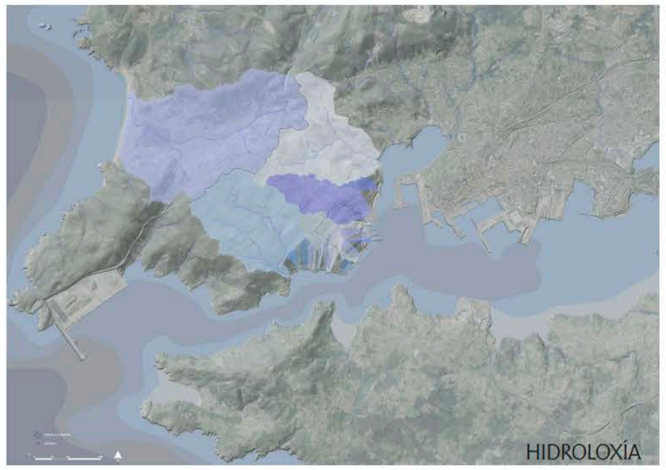

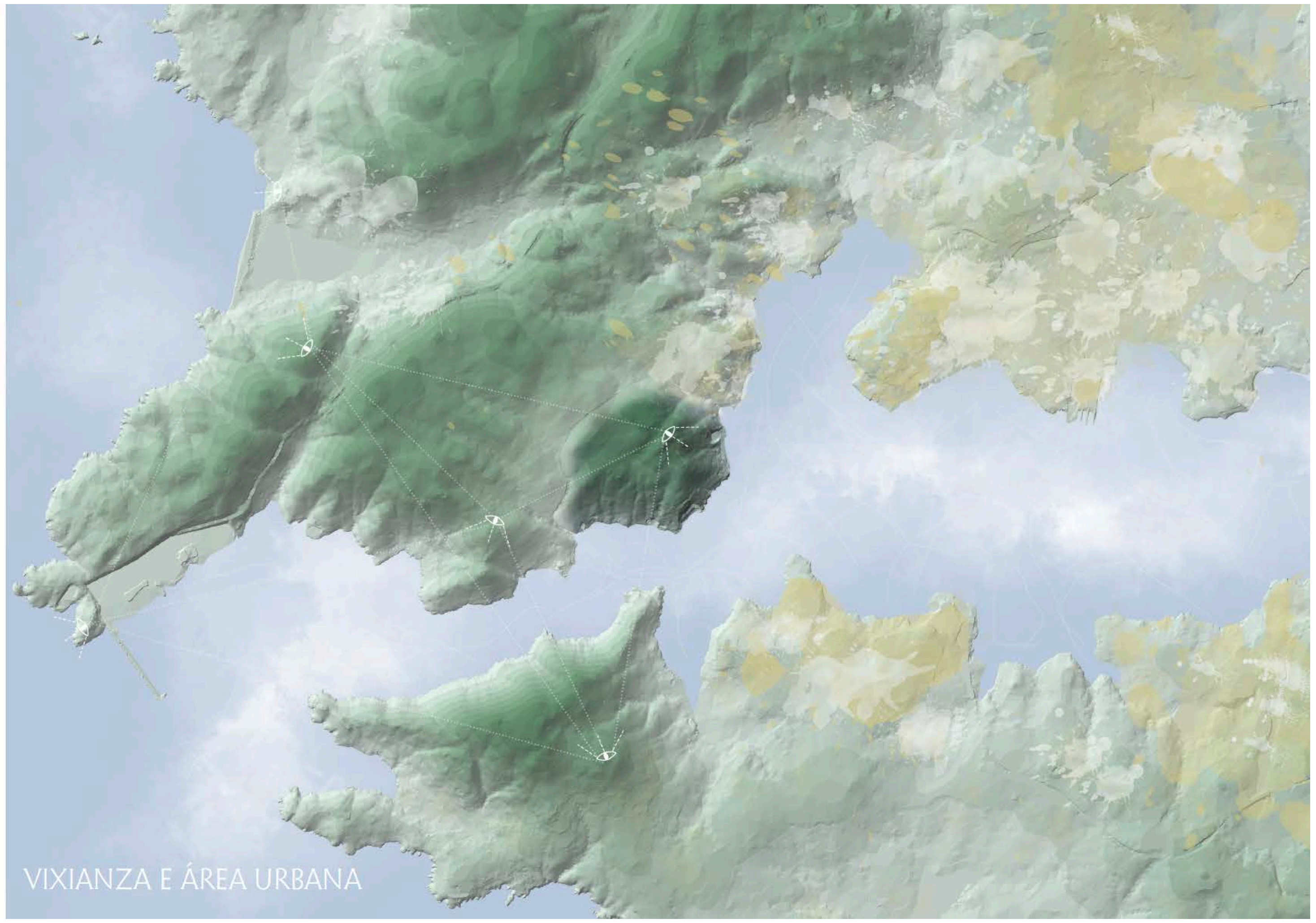

Paseos de monte

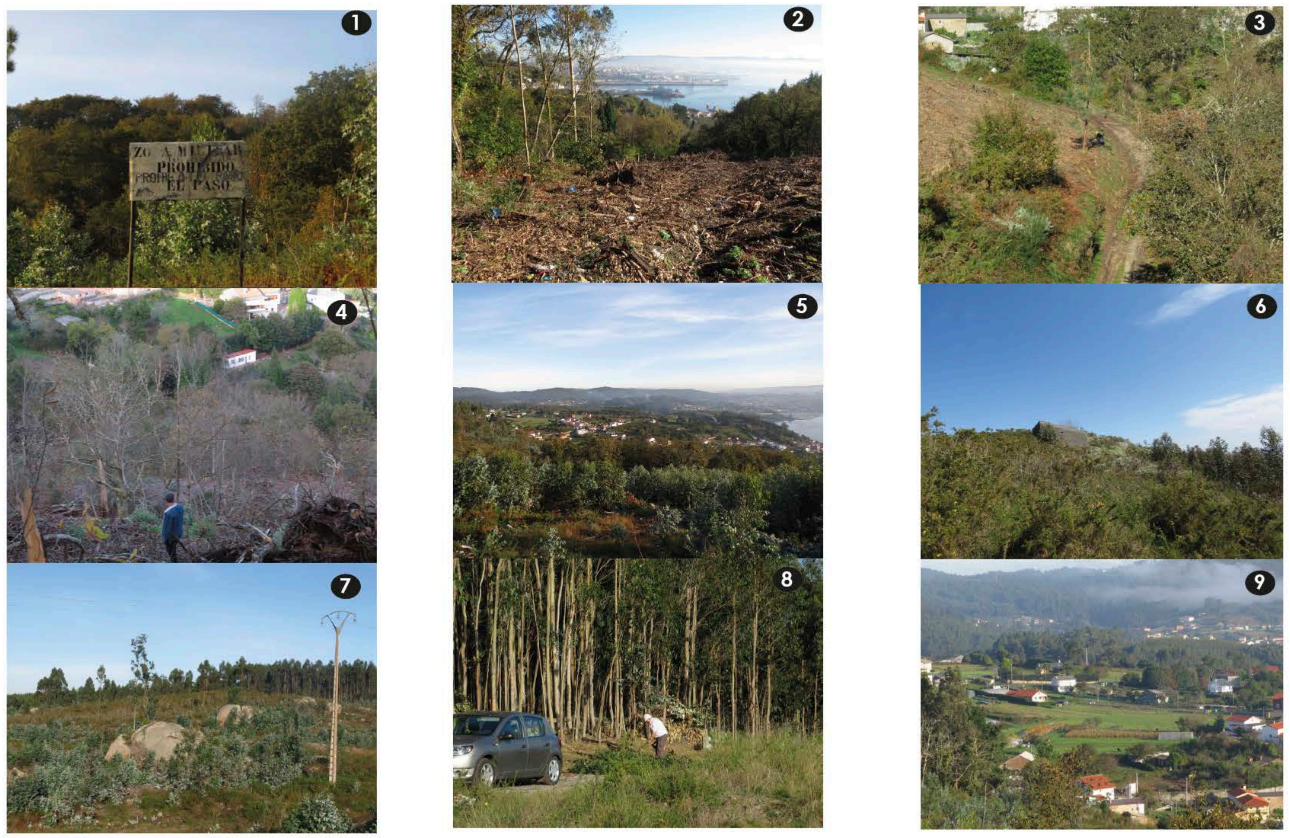

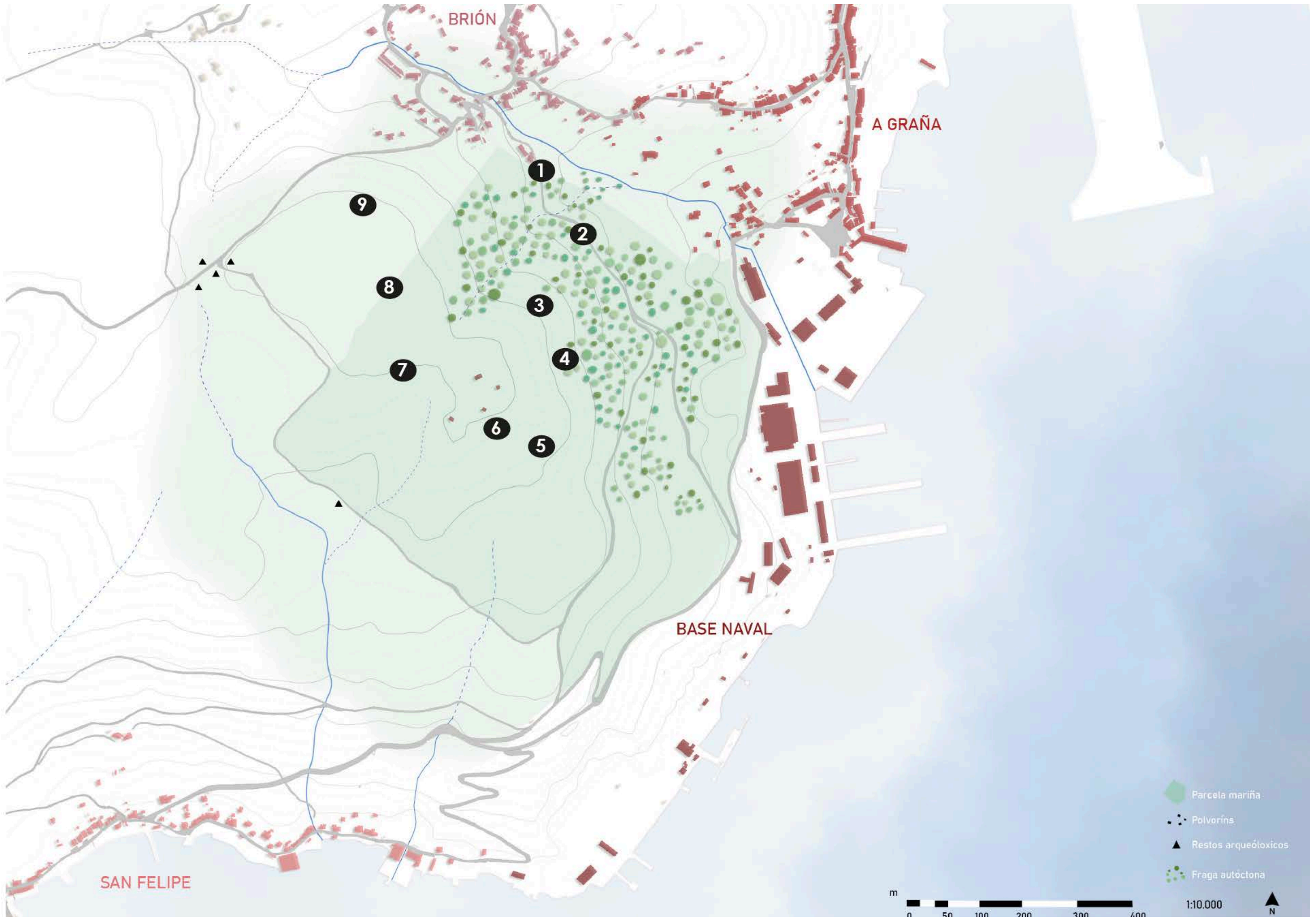

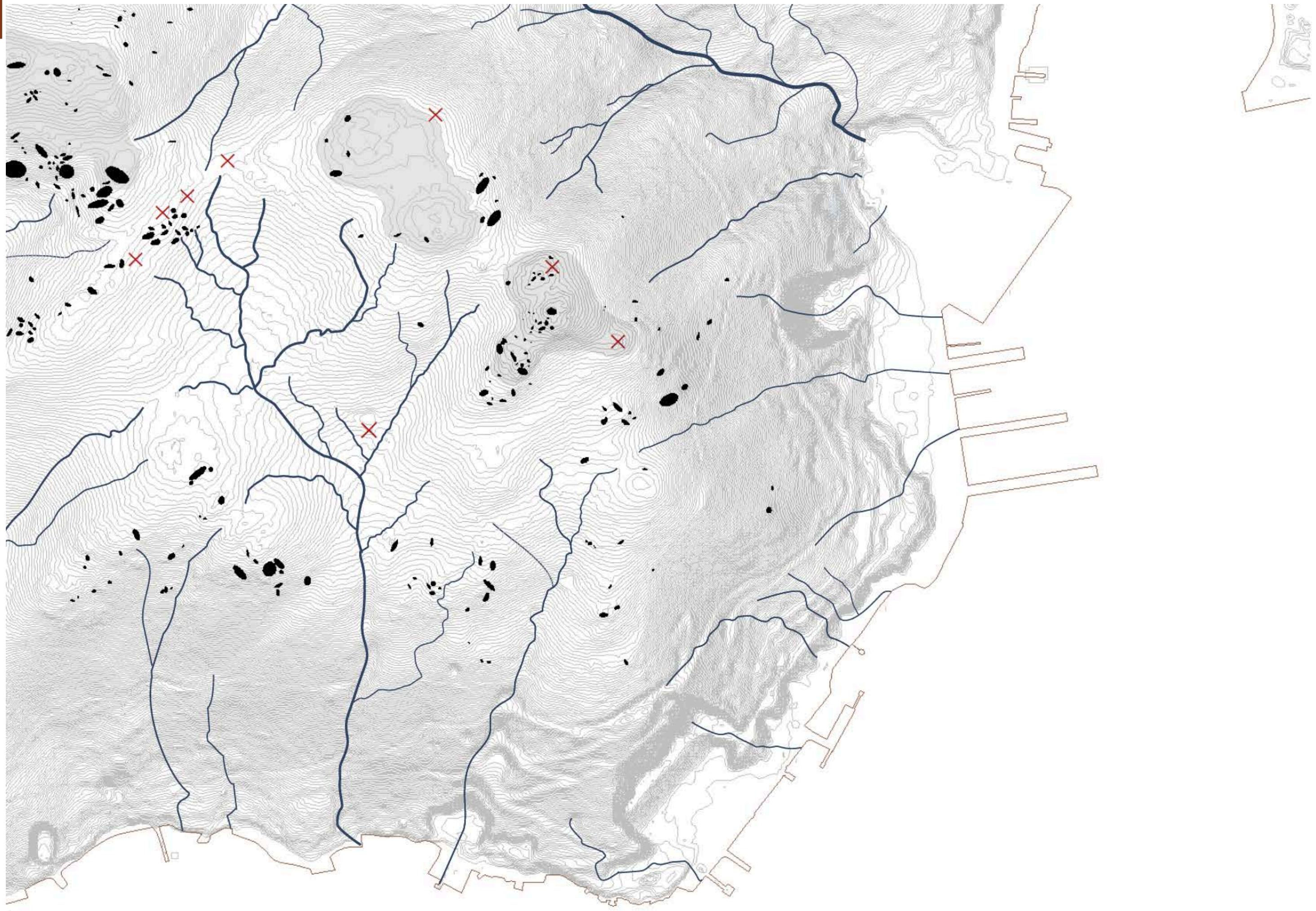

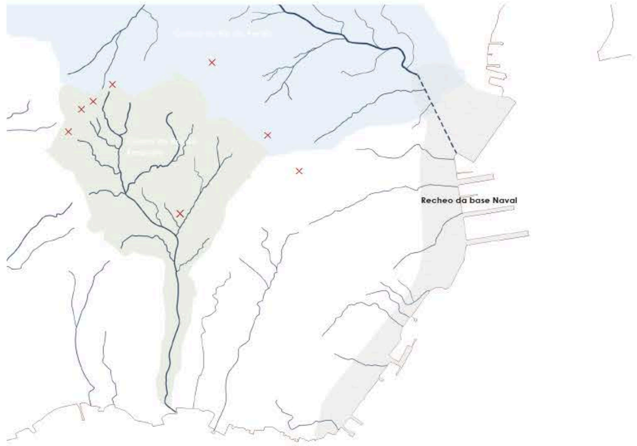

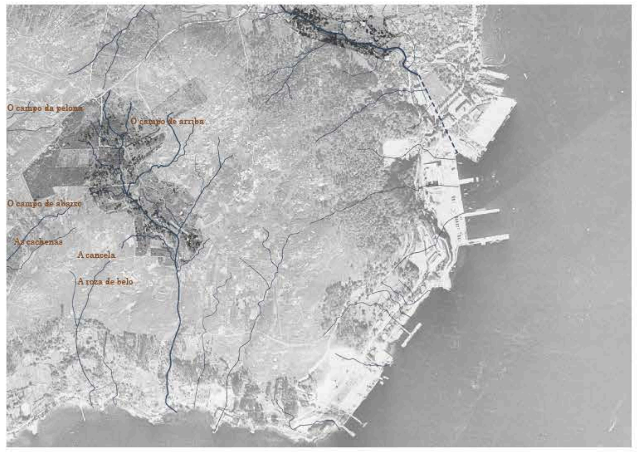

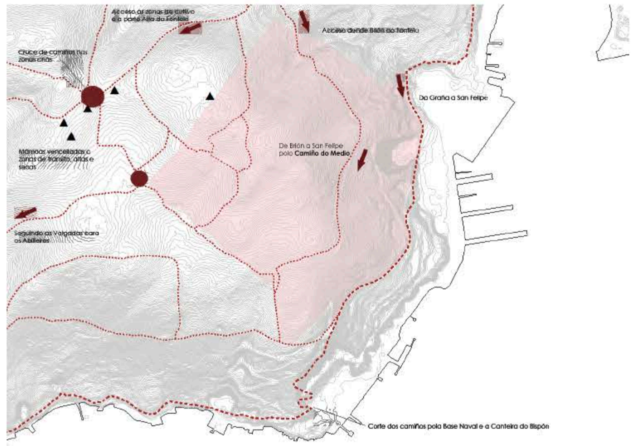

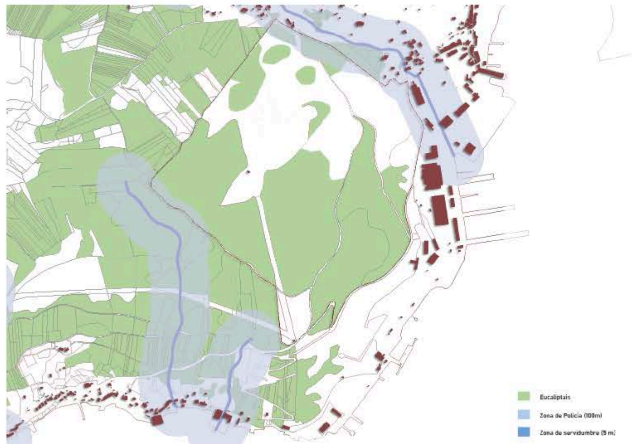

8. Toponimia

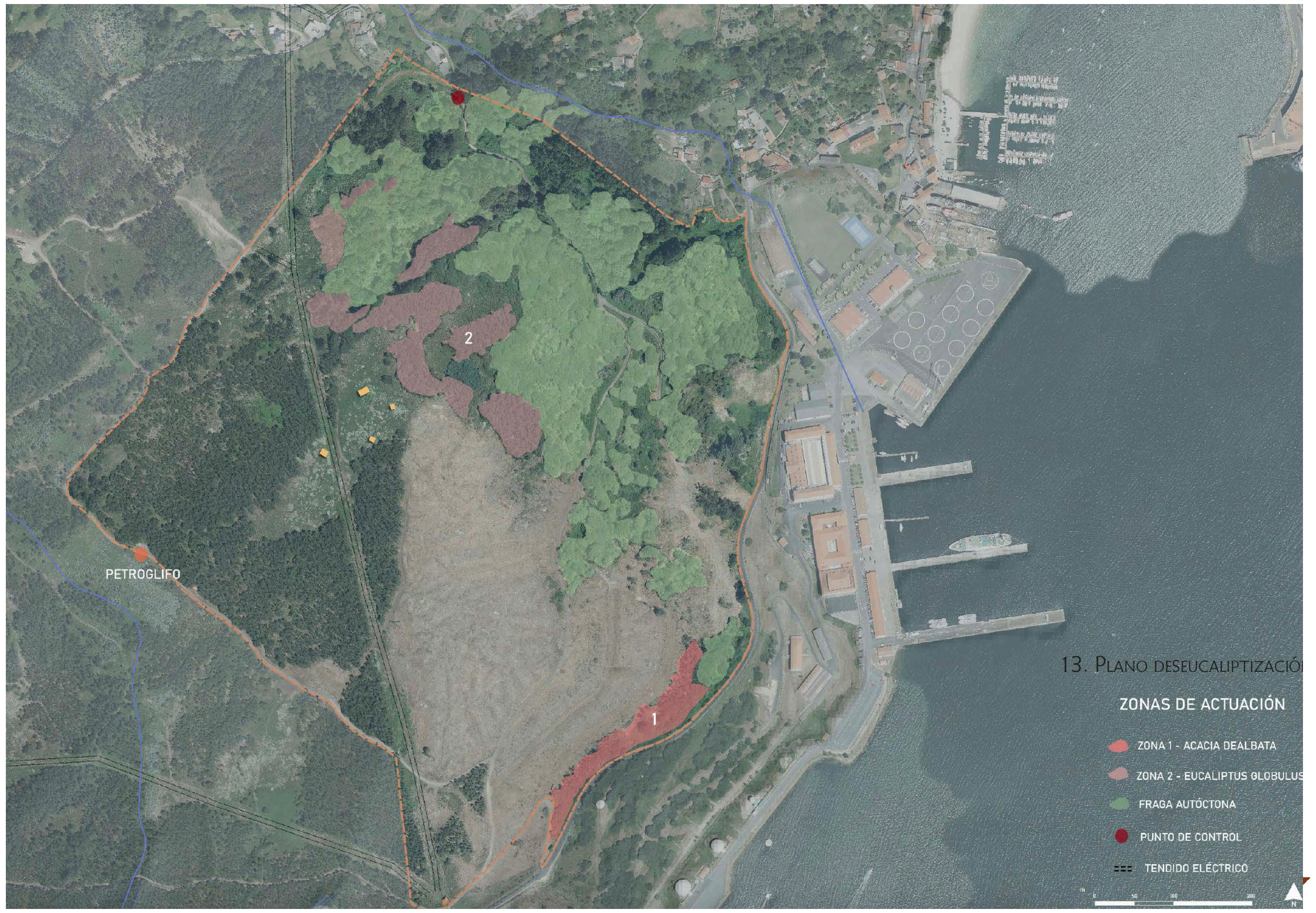

13. Plano deseucaliptización

VERBAS DE MONTE

DEFENSA DA PROPIEDADE

A relación cos militares era moi difícil, porque o tiñan todo o monte moi copado. Se te collían por dentro dos lindes da base naval te levavan ao comandante.

TENSIÓN MILITAR

Miña nai no monte fixo de todo. Era a nai de 8 fillos e tivo que pelear ata coa Garda Civil para defender as súas propiedades, era o único que tiña.

A relación cos militares era mala. Se te collían collendo piñas no monte, e non tiñas amistade se te quedaban coas piñas, a cesta e a fouciña. Multar non multaban, porque sabían que a xente non tiña cartos nin pra vivir.

Eu cheguei a coñecer a unha persoa que viviu na parte baixa coñecida como O Espiño (antes da expropiación) e que seu pai era Zoqueiro.

EUCALIPTO E DECEPCIÓN

Cando leo que Galicia ten máis eucaliptos que Australia me quedo alucinado. Despóis saio da casa, miro o monte e entendo este dato. Galicia ten potencial para ser diferente, só temos que crer nela.

ECONOMÍA E POLÍTICA

A situación dos montes ferroláns reflicte como se premiou a economía fronte cualquier outro apartado da sociedade. Dende as políticas ata a mentalidade da xente, creo que o que está pasando no Fontelo debería ser un punto de inflexión. Necesitamos un cambio na xestión forestal.

Rondalla de Mulleres

María ‘A Raíña Cañona’

Agricoltora e veciña

Marisol de Perdiz

Profesor e investigador local

Jaime López

Periodista local

Iván Cernadas

Presidente AVV San Felipe

Carlos Bértalo

Manolo da Chá

Presidente da Asociación Comuneiros da Chá

Pepe Oreona

Presidente da AVV de Brión

Luisa Otero

Directiva e activista de *Betula*

Nerea Loureiro

Educadora Social e brigadista

Fernando Martínez

Directiva comuneiros da Chá e Verdegaia

Cando a Forestal, se lle deu por meterse na terra hubo que abandonar todo. Dedicáronse a plantar uns piñeiros que nunca saíron porque todo eran incendios.

Lembro cando faciamos o que se coñecía como a malla, unha vivenza única. Era unha festa, e o de plantar as patacas era outra festa. Merendábase na terra, e levamos un feixe de comida no canastrón. All aprendimos a ver como se traballaba antes.

A estrada que conecta Valón con San Felipe a fixo o pobo. A pico pala entre cada veciño. O Concello puso un camión para levar o encachado e o resto foi coas mans e o sudor da comunidade.

TRABALLO COLECTIVO

O meu sentir é dolorosísimo. En Coruña non chego a ver a Fraga, é todo eucalipto. Non podo nin entendelo, bueno sí, existe moita propaganda e isto unflúe na xente. ENCE fai políticas acuñadas de ‘verdes’ cando o único que queren e lles preocupa son os cartos.

Sen o monte, non podería entender as historias da miña avoa. So polo feito de honrar a sabedoría de todas esas mulleres que traballaron e viviron do monte deberíamos darlle a importancia que se merece.

Temos que recuperar o uso do monte dende a veciñanza, e non precisamente dende o particular. Debemos activar a xestión comunitaria, que vai ser indispensable nun futuro de declive enerxético e de escaseza de recursos.

INCENDIOS E ABANDONO

FESTA E COMUNIÓN

AMARILLISMO ECOLOXISTA

HISTORIA E HONOR

VECIÑANZA E SOSTIBILIDADE

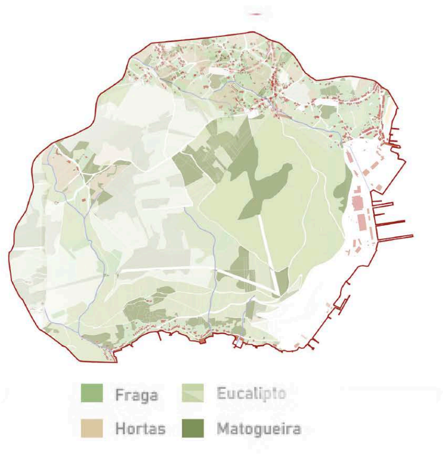

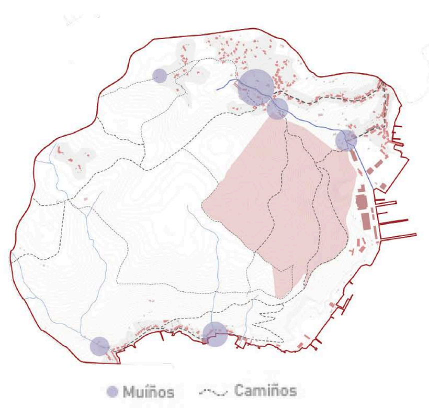

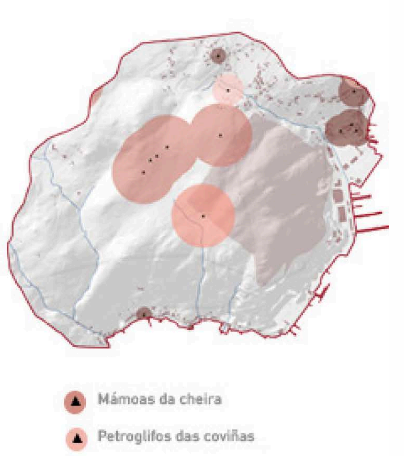

XANEIRO 22 → Deseucaliptización coas AAVV, Verdegaia e Xeración
Dinámica de trala e albaroque das Brigadas Deseucaliptizaras

MARZO 20 → Debate popular na AVV de Valón
No contexto do intercambio de sementes. Situación actual do monte Fontelo e novos camiños.

ABRIL 2 → Cámaras de fototrampeo
Xunto con biólogos da UDC

MAIO 15 → Charla na AVV de Valón

MAIO 28 → Deseucaliptización para continuar os traballos do 22 de Xaneiro

XUÑO 15 → Desbroce e limpeza da antiga vixía

AGOSTO 27 → Limpeza do vertedoiro e visibilización da Pena das Coviñas

OUTUBRO Sen data → Charla na Área de Ecoloxía Urbana do Concello de Ferrol

NOVEMBRO Sen data → Plantación de especies arbóreas e arbustivas autóctonas coa Oficina de voluntariado